

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות

קו.

עין משפט נר מצוה

א מיי פכ"א מהל
סנהדרין ה' ו פ"ו
מהל ת"מ ה' י סמג לאון
קט טו"ע ח"מ ט' טו
סעי' א ובהג"ה וסעי' ב:
א ב ג ד מיי פ"ד מהל
שקלים ה' ד:
יב ה מיי שם ה' ו:
יג ו ד מיי שם הלכה א
ב:
יד ה מיי שם הלכה ד:

תוספות ר"ד

אחתיה קמיה אמר האי
עשה והאי עשה עשה
דכבוד תורה עדיף סלקיה
לדינא דיתמי ואחתיה
לדיניה כיון דחזי בעל
דיניה הכי איסתתים
טענתיה. רב ענן הוה רגיל
אליהו דהוה מתני ליה סדר
אליהו כיון דעביד הכי לא
אתא יתיב בתעניתא ובעא
רחמי ואתא ואפ"ה הוה
מבעית הוי יתיב בתעניתא
ומתני והיינו דאמרי סדר
אליהו רבה וסדר

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי: **עשה דכבוד תורה.** דינייה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למדינה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך המדינה: **הוה רישאה.** כעס של מקום ובה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד

מבית המדרש: **הוה פיישי גביה.** אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם זכוריה הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתני וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחור ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה וזכוריה ניכר בל"י: **מגיהי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן באלהיך עולה** ורלו בית דין שהיו מתמללנין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזכוריה גרמו במסכת יומא (דף נח. ת.): **בדצני.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדיש שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזבי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזנייה אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נח. ת.) ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית: **ז' שערים.** לעזרה: **שטים בדצני.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעליה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתנן במס' פרה (פ"ג משנה ג) ומייתנין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כ"א.) וצאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם צניהם לזכר פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף ז. ת.) ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תימוקות שלא נטמאו מימיה מפני שזולו זה לעשותה בטובל יוס כדתנן (מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: נשים יקרום. עשירות: מפרינסום. בלגום וכסות: כלי

תורה אור השלם

1. ריאמר משרתו מה אמן זה לפני מאה איש ויאמר הן לעם ויאבדו כי כה אמר ה' אבל ודוותר: מליכס ב ד מ

הגהות הב"ח

(א) גמ' צ' צבירה. י"ב פי רש"י בגמ' י"ב דביר היא המחילה המבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים: (ב) תוס' ד"ה שצעה כו' מנייה הוה ואיכא וזכוריה דאמר שבעה הוה ואיכא מנא דלמח תמשה וכו': (ג) בא"ד הן תנאי מברייתא ממתיני דמדות כו':

מוסף רש"י

שבעה כנגד שבעה שערים. שצעה לשבעה שער העזרה (יומא ד. ת.) שטים בדצני. במקום אמה טרקסין ושטים כנגדן בעליה. לחן צין עליות היכל לעליות בית קדשי הקדשים (סו. ת.)

והיינו דאמרינו סדר אליהו רבה וסדר אליהו זוטא. א"ר לפי שהפסיק בלמודו לרב ענן חלקו לשני סדרים וצפעת ראשון למד ממנו יותר מן הארבע ידות קרי לראשון סדר אליהו רבה ולתלמידי קרי זוטא: **מבקריו מומיין שבירושלים היו נוטליין שברין.** תימנה דהתנן בצבורות פרק עד כמה

(דף טו. וס.) הנוטל שכל להיות רואה בצבורות אין שומטין אותן על פיו וי"ל כמו שתרמתי למעלה ועוד דהתם דוקא בצבורות שיש לחוש שמא משום שכל יתירנו אלכל הכא מיידי צדקת מומי שאר קדשים והכי איתא צשיליה פרק התרומה בשקל' (דף י.) דלמח מבקר מומי קדשים נוטלים שכן מתרומת הלשכה: **מלמדיו הלכות קמיצה.** והא דלא חשיב הלכות מליקה שצבל הלכות שמיטה הן: **שבעה כנגד ז' שערים.** לשבעה שערי עזרה קאמר אומר רבי דס"ל כמנא דמתני' דמס' מדות צפ"ק (משנה ד.) דתנן ז' שערים היו בעזרה ג' בצפון וג' בצדק ואחד בצמורה והא דתנן התם לעיל בשלשה מקומות והכנים שזמרים כו' על חמשה

שערי העזרה כו' צפ"ק תמיד צפ"ק (דף טו.) פריך לכו ומשני אביי תרי מנייהו לא צעי שימור ורצא משני תנאי היא דתניא אין פוחתין [ומג' גזרין ח'] אמרנן רבי נתן אומר אין פוחתין מ"ג גזרין כנגד י"ג שערים דל חמשה דהר הצית פשו להו תמיא אלו ח' לעזרה אלמלא ארכא תנא תנא דלמח תמיא הוה ו) ואיכא תנא דלמח חמשה הוה תימנה אמאי מייית רצא הן תנאי ו) ממתניתין דמדות היה יכול להצית דתנן התם צפ"ק שני (משנה ו) שלש עשרה השתחוואות היו שם אצא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ועוד תימנה דהרי אכא מחלוקת רביעי דעל כרחין להווא תנא דס"ל ד"ג שערים היו בעזרה לא מלי למימר דקצבר ח' ודל חמשה דהר הצית דהא מפרש התם שמש של אותן שערים ואין מוזכרין אפי' אחד מאותן שערים דהר הצית המפורש צפ"ק דמדות שני שערי חולדה מן הדרום וקיפוטוס מן המערב ועדי מן הצפון שער מזרחי ששן הצירה עליו זורה ואומר ר"מ

ללעולם ס"ל להווא תנא דז' שערים היו בעזרה והא דחשיב צפ"ק והמעיין שן ימלא דשער הקרבן דפ"ק הוא שער הצבורות דפ"צ ואותן י"ג שערים דמדות שנייה נמי במסכת שקלים כל אותה משנה ממש צפ"ק שפורות אלכל אין שני בה אצא יוסף בן חנן כמו ששנו במס' מדות ובגמרא דירושלמי קאמר מתני' אצא יוסף בן חנן דקאמר כנגד י"ג שערים ללרבנן ז' שערים הוה בעזרה דעתייהו לרבנן היכן היו

השתחוואות האלו כי היא דתנינן תמן י"ג פרקות היו בה שפרטו שערים מאי קמתמה כנגד מי הוה אמתם שיהא השתחוואות כנגדם י"ג השתחוואות היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אצל אצא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר:

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי: **עשה דכבוד תורה.** דינייה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למדינה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך המדינה: **הוה רישאה.** כעס של מקום ובה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד מבית המדרש: **הוה פיישי גביה.** אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם זכוריה הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתני וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחור ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה וזכוריה ניכר בל"י: **מגיהי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן באלהיך עולה** ורלו בית דין שהיו מתמללנין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזכוריה גרמו במסכת יומא (דף נח. ת.): **בדצני.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדיש שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזבי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזנייה אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נח. ת.) ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית: **ז' שערים.** לעזרה: **שטים בדצני.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעליה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתנן במס' פרה (פ"ג משנה ג) ומייתנין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כ"א.) וצאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם צניהם לזכר פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף ז. ת.) ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תימוקות שלא נטמאו מימיה מפני שזולו זה לעשותה בטובל יוס כדתנן (מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: נשים יקרום. עשירות: מפרינסום. בלגום וכסות: כלי

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי: **עשה דכבוד תורה.** דינייה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למדינה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך המדינה: **הוה רישאה.** כעס של מקום ובה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד מבית המדרש: **הוה פיישי גביה.** אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם זכוריה הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתני וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחור ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה וזכוריה ניכר בל"י: **מגיהי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן באלהיך עולה** ורלו בית דין שהיו מתמללנין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזכוריה גרמו במסכת יומא (דף נח. ת.): **בדצני.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדיש שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזבי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזנייה אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נח. ת.) ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית: **ז' שערים.** לעזרה: **שטים בדצני.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעליה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתנן במס' פרה (פ"ג משנה ג) ומייתנין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כ"א.) וצאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם צניהם לזכר פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף ז. ת.) ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תימוקות שלא נטמאו מימיה מפני שזולו זה לעשותה בטובל יוס כדתנן (מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: נשים יקרום. עשירות: מפרינסום. בלגום וכסות: כלי

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי: **עשה דכבוד תורה.** דינייה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למדינה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך המדינה: **הוה רישאה.** כעס של מקום ובה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד מבית המדרש: **הוה פיישי גביה.** אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם זכוריה הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתני וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחור ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה וזכוריה ניכר בל"י: **מגיהי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן באלהיך עולה** ורלו בית דין שהיו מתמללנין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזכוריה גרמו במסכת יומא (דף נח. ת.): **בדצני.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדיש שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזבי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזנייה אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נח. ת.) ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית: **ז' שערים.** לעזרה: **שטים בדצני.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעליה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתנן במס' פרה (פ"ג משנה ג) ומייתנין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כ"א.) וצאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם צניהם לזכר פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף ז. ת.) ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תימוקות שלא נטמאו מימיה מפני שזולו זה לעשותה בטובל יוס כדתנן (מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: נשים יקרום. עשירות: מפרינסום. בלגום וכסות: כלי